

Kjenn dine rettigheter

Denne arbeidsboken
tilhører:

Barnerettigheter:
hva kan du gjøre
med dem?

Har foreldrene
dine lov til
å se gjennom
mobilen din?

Er det
greit å ta
et bilde?

Hvorfor
du har rett
til å spise
grønnsaker.

Er det en
rettighet å få
PlayStation?

Barnerettigheter: Hva går det ut på?

Som barn har du rett til å vokse opp trygg og sunn. Hva trenger du for dette? Sunn mat og en god oppvekst er to eksempler. Men trenger du også TV? Alt du virkelig trenger er inkludert i barnerettighetene. De vil du lære om i denne arbeidsboken!

Oppgave 1

Hva liker jeg?

Selvfølgelig er det fint å ha en splitter ny telefon, spise is hver dag eller dra på ferie seks ganger i året. Hva annet er det som gjør deg glad? Skriv tre eksempler på ting som gjør deg glad.

01

02

03

Oppgave 2

Hva trenger jeg?

Det er også ting som du virkelig trenger, sånn som å gå på skole. Du trenger skole for å utvikle deg og bygge en lys fremtid for deg selv. Du trenger også sunn mat og et tak over hodet, sånn at du ikke går sulten, blir syk eller kald. Skriv tre flere eksempler på noe du trenger.

01

02

03

Oppgave 3

Dette er fint, men dette er hva du trenger!

Det er ting som er fine å ha, så er det ting som du trenger for å ha en trygg og sunn oppvekst. Ser du forskjellen? Kryss av de tingene som du virkelig trenger.

☐ Joggesko i riktig størrelse	☐ Beskyttelse mot diskriminering
☐ En stor seng	☐ Informasjon fra bøker, TV og internett
☐ Godteri	☐ Privatliv
☐ Et hjem	☐ Kjærlighet og oppmerksomhet fra foreldrene dine
☐ Fritid	☐ Idrettsaktiviteter
☐ En PlayStation 4	☐ Klær
☐ Noen ferier i året	☐ En seng
☐ Å ha din egen mening (og å kunne dele den med andre)	☐ En snill lærer
☐ Din egen tro (og å kunne velge tro selv)	☐ Et hjem med mer enn fire rom
☐ TV	☐ En bestevenn
☐ Et navn, så staten vet at du finnes	

Barnerettighetene

Hva trenger du egentlig for å vokse opp trygg og sunn?
Det er avtaler som har bestemt dette. Vi kaller disse avtalene barnerettigheter.
Disse barnerettighetene sier hvordan vi skal behandle barn.
Nesten alle land i hele verden har blitt enige om disse rettighetene.
Barnerettighetene gjelder for all som er yngre enn 18 år.

Oppgave 4

Se på plakatene eller heftet som viser alle barnerettighetene.
Sammenlign disse med din liste fra oppgave 2.
Hvilke av disse rettighetene er på listen din?

01

02

03

Oppgave 5

Hvorfor er det viktig å ha egne rettigheter for barn?

Konvensjonen om barnets rettigheter

Alle barns rettigheter er skrevet opp i konvensjonen om barnets rettigheter. Nesten alle land i verden har blitt enige om denne konvensjonen og rettighetene i den. Disse landene lover å respektere rettighetene og ta godt vare på barna. Dette gjelder for staten, politiet, dommere, lærere, foreldrene dine og alle voksne i hele verden!

UNICEF kjemper for dine rettigheter

Disse løftene høres gode ut, men hvem sjekker om landene faktisk gjør som de sier? Det er organisasjoner som UNICEF som har det ansvaret. UNICEF kjemper for barns rettigheter og passer på at alle barn er beskyttet, blir hørt og kan besøke lege når de trenger det. Dette gjelder også for deg!

Hva om ting går galt?

Dessverre kan det noen ganger gå galt. I alle land er det barn som ikke blir behandlet godt. Rettighetene deres blir ikke respektert. Hva kan du gjøre om det skjer med deg eller noen andre? Svaret på det kan du lese på side 16 i denne arbeidsboka.

Visste du at...

- Konvensjonen om barnets rettigheter ble vedtatt i 1989?
- 196 land har sluttet seg til konvensjonen?
- Du trenger ikke å gjøre noen ting for å ha barnerettigheter? Du har dem hele tiden, og ingen kan ta dem vekk fra deg.
- Alle barnerettighetene er like viktige? Noen rettigheter er ikke viktigere enn andre!
- Voksne også har rettigheter? Disse kalles menneskerettigheter.
- De Forente Nasjoner (FN) skrev konvensjonen om barnets rettigheter? FN er en organisasjon som består av nesten alle land i hele verden. Sammen finner de løsninger på verdens problemer. UNICEF er FNs organisasjon for barns rettigheter.

Oppgave 6

Barnerettigheter kan høres ut som at de ikke har noe med deg å gjøre. Men visste du at du bruker dem hver dag? Tegn en tegneserie eller bilde om den beste dagen din sist uke og skriv ned hvilke barnerettigheter du brukte eller som du opplevde. Følg planen trinn-for-trinn under!

En dag full av rettigheter

Lag en tegneserie

Velg din yndlingsdag fra sist uke.

Skriv ned seks ting du gjorde den dagen

- **Ekse:** Jeg våknet – jeg drakk et glass jus – jeg spilte fotball – jeg snublet og skadet meg – jeg dro på kjøpesenter med Petter og Ahmed – jeg la meg.
- Nå sjekker du barnerettighetene på plakaten eller på nettet.
- Prøv å knytte en barnerettighet til minst fire ting du gjorde den dagen.
- Hvis du ikke klarer det, velg noe annet du gjorde den dagen. For eksempel kunne du byttet ut «Jeg snublet og skadet meg» med «Jeg sendte Emma en SMS».
- Ferdig? Tegn en tegneserie av de seks tingene du valgte på neste side!

01

02

03

04

05

06

01

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

02

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

03

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

04

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

05

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

06

Hvilken barnerettighet er knyttet til dette?

Mine rettigheter, dine rettigheter

Alle barn har de samme rettighetene. Men ikke alle barn mener de samme rettighetene er viktige. Hvilke rettigheter synes du er viktige? Tenker du på andres situasjon?

Barne-
rettighets-
-plakat

Oppgave 7

En oversikt over dine rettigheter
Ta en titt på plakaten med barnerettighetene i klasserommet. Den viser alle avtalene (artiklene) om barnerettigheter.

- Velg de tre rettighetene som du synes er viktigst. Lag en topp tre liste.

01

02

03

- Forklar hvorfor du synes at de rettighetene er viktige.

01

02

03

- Skriv ned en rettighet som du ikke synes er viktig, eller ikke er viktig for deg. Forklar hvorfor.

- Tror du at rettigheten du ikke synes er viktig kan være viktig for andre barn? Hvilke barn, i tilfelle?

- Kunne den rettigheten bli viktig for deg? Skriv ned en hendelse som kunne gjort den viktig for deg.

Se på barnerettighetene igjen. Velg en rettighet og tegn en tegning om den, eller skriv et dikt eller slagord som sier noe om den rettigheten.

Oppgave 8

Reglene om rettigheter

Du har rettigheter, og det har klassekameratene dine også. Akkurat som søsknene dine, naboen og alle andre barn i verden. Glemmer du noen ganger andres rettigheter? Eller tenker du alltid på rettighetene til andre barn?

Forestill deg:

Det er bursdagen din, og du inviterer ti venner til bursdagsfest. Resten av klassen er ikke invitert. Bryter du noen sine rettigheter?

☐

Ja

☐

Nei

Hvorfor mener du det?

Forestill deg:

Mens du leker, tar du telefonen til en venn og ser gjennom bildene hans eller hennes. Er dette morsomt? Eller bryter du rettighetene til vennen din?

☐

Morsomt

☐

Bryter rettigheter

Forestill deg:

Nabogutten snakker et annet språk som du ikke forstår. Når du er på besøk, snakker han med moren sin på det språket. Du synes at når du er på besøk burde han snakke norsk med moren sin. Er det greit å synes det?

☐

Det er greit

☐

Det er ikke greit

Kamp!

Hva om rettigheter går mot hverandre?

Barnrettigheter finnes for å beskytte deg. Det høres kanskje lett ut, men det er ikke alltid det. To rettigheter kan gå mot hverandre. Dette kalles motstridende rettigheter.

Motstridende rettigheter, eksempel 1

Emma (13):

“Før jeg legger meg om kvelden, må jeg gi telefonen min til mamma. Hun sier hun ikke vil jeg skal være våken for lenge. Men jeg vet hvorfor hun egentlig gjør det. Hun leser meldingene mine. Det irriterer meg skikkelig.”

Emma's mamma:

“Ja, jeg innrømmer at jeg ser gjennom Emmas telefon. Men jeg gjør det ikke fordi jeg ikke stoler på henne. Jeg gjør det for å beskytte henne. Jeg vil vite hvem hun er i kontakt med. Jeg vil også forsikre meg om at hun ikke blir mobbet, sånn som skjedde for noen år siden.”

Hvilke rettigheter går mot hverandre her?

Hvem er du enig med? - Emma eller moren hennes? Hvorfor?

Hvordan kan Emma og moren hennes bli enige uten å bryte noen rettigheter?

Oppgave 9

Noen ganger skjer det ting som du ikke liker. For eksempel hvis foreldrene dine skiller seg eller at staten stopper deg fra å gjøre noe som du har lyst til (som å jobbe). Har du noen gang opplevd noe slikt? Hvis du har det, var det motstridende barnrettigheter med i bildet? Hvilke rettigheter?

Motstridende
rettigheter,
eksempel 2

Johannes (12):

"Jeg bor ikke lenger hjemme, men med en fosterfamilie. Foreldrene mine kan ikke passe på meg akkurat nå. Jeg forstår det, men jeg savner dem skikkelig. Jeg har lyst til å dra hjem igjen hvor jeg har mitt eget rom og vennene mine er. Hvorfor kan jeg ikke velge selv hvor jeg bor?"

Hvilke rettigheter går mot hverandre her?

Kan Johannes bli sendt til en fosterfamilie, selv om han ikke vil?

Fahdi (14):

"Faren min har en butikk, og jeg liker å hjelpe ham etter skolen. Når jeg ikke er i butikken, spiller jeg fotball. Jeg er skikkelig god til å spille spiss. Men jeg har ikke så mye tid til å gjøre lekser eller møte vennene mine. Men det er mitt valg, er det ikke?"

Hva synes du om Fahdis valg om bare å spille fotball og jobbe etter skolen?

Hvilke rettigheter går mot hverandre her?

Hva synes du at faren til Fahdi burde gjøre?

Motstridende
rettigheter,
eksempel 3

Hvis jeg var sjefen...

Hva om du selv kunne bestemme hvilke rettigheter du har? Det ville vært så gøy, både hjemme og på skolen! Hvilke rettigheter vil du ha? Og hvordan ville klasserommet endret seg?

Oppgave 10

Rettigheter hjemme

Sove hele dagen. Spise akkurat hva du vil hver dag. Det kan hende du tror dette er en rettighet. Hvilke rettigheter vil du ha hjemme? Hjemme synes jeg at jeg burde ha rett til:

01

02

03

04

05

Rettigheter på skolen

Tegne hele dagen i stedet for å regne. Bli ferdig på skolen tidlig hver dag. Hvilke rettigheter vil du ha på skolen? På skolen synes jeg at jeg burde ha rett til:

01

02

03

04

05

En god idé? Eller ikke...

Rettighetene du skrev ned kan kanskje gjøre livet morsommere, men hva om du virkelig hadde dem?

Velg en SKOLE-rettighet som du har lyst på (fra listen din). Svar på spørsmålene:

A Hva måtte læreren din gjort for å gi deg denne rettigheten?

B Hvordan ville en skoledag sett ut om du hadde denne rettigheten?

C Hvordan ville dette gått ut over klassekameratene dine?

D Er det ulemper med å ha denne rettigheten? Hvilke ulemper?

E Ville det vært en god idé å faktisk gi barn denne rettigheten?

UNICEF, konvensjonen om barnets rettigheter, de Forente Nasjoner. Dette er begrep som burde være kjent nå siden du vet hva de betyr. Eller? Test hva du kan om barns rettigheter med denne quizen.

Kryss av
for svaret du
tror er riktig. **Merk:**
Noen spørsmål kan
ha mer enn ett
riktig svar.

Vil du vite hvor bra du gjorde det?
Sjekk svarene dine med læreren.

- Fikk du færre enn fem spørsmål riktig? Oi sann, du er ikke en ekspert ennå! Øv deg med arbeidsboken igjen.
- Fikk du mer enn fem spørsmål riktig? Gratulerer, du kan mye om rettigheter! Du vet nøyaktig hva du har rett til. Du har de samme rettighetene som alle barn i hele verden.

Oppgave 11

Hva er barnerettigheter?

- ☐ A. Avtaler mellom land om hvordan barn skal behandles.
- ☐ B. Råd til foreldrene om hva slags oppførsel fra barn som er greit, og hva som ikke er greit.
- ☐ C. Rettigheter som barn selv har laget.
- ☐ D. Spesielle menneskerettigheter for barn.

Kryss av rettighetene fra lista.

- ☐ A. Jeg har rett til en snill bror eller søster.
- ☐ B. Jeg har rett til å være i kontakt med foreldrene mine.
- ☐ C. Jeg har rett til å si min mening.
- ☐ D. Jeg har rett til en ny vinter- og sommerjakke.
- ☐ E. Jeg har rett til å velge min egen religion.

Hvem må adlyde konvensjonen om barnets rettigheter?

- ☐ A. Foreldrene dine
- ☐ B. Lærere
- ☐ C. Politiet
- ☐ D. Staten og alle som jobber i det offentlige.
- ☐ E. Alle voksne.

Du har rett til å ha din egen mening. Hva betyr det?

- ☐ A. Du har rett til å dele ditt synspunkt (å si hva du synes om noe).
- ☐ B. Du har alltid rett.
- ☐ C. Voksne må høre på deg.
- ☐ D. Du velger alltid hva som skal skje med deg.

Hva er sant?

- ☐ A. Jeg har rett til en god lærer.
- ☐ B. Jeg har rett til informasjon fra bøker, internett, TV, radio og aviser.
- ☐ C. Jeg har rett til å eie en datamaskin.
- ☐ D. Jeg skal alltid bestemme.

Hvilke land er enige om barns rettigheter?

- ☐ A. Alle europeiske land.
- ☐ B. Alle fattige land.
- ☐ C. Nesten alle land i verden.
- ☐ D. Norge, Sverige og Danmark.

Hva gjør UNICEF?

- ☐ A. UNICEF kjemper for rettighetene til alle barn i verden.
- ☐ B. UNICEF passer på at land respekterer barns rettigheter.
- ☐ C. UNICEF er de Forente Nasjoners organisasjon for barns rettigheter.

Finn rettighetene

Oppgave 12

Kjenner du igjen barnerettigheter i dette bildet?

Hva om ting går galt?

Hvis alle respekterte barns rettigheter, ville alle barn bli behandlet ordentlig. Dessverre er det ikke sånn. Det er barn i alle land som ikke blir behandlet ordentlig. For eksempel kan de bli oversett, misbrukt eller mobbet.

Hvis dette skjer med deg eller andre barn du kjenner, er det noe du kan gjøre:

- Diskuter det med noen du stoler på, som foreldrene dine eller læreren din.
- Chat med Alarmtelefonen for barn og unge, 116111.no, eller ring tlf. 116 111. Dette er gratis.
- Du kan også kontakte Kors på halsen (Røde Kors) gratis på tlf., e-post eller chat. Se <https://korspaahalsen.rodekors.no/>